

Jussi Ylikoski

Juustossa löytyy: eksistentiaalilause ja inessiivisubjekti

Aikakauskirja *Sananjalassa* julkaistavaksi hyväksytyn artikkelikäsitelmän tiivistelmä maaliskuulta 2022; myös koko artikkelikäsitelmä saatavilla pyydettäessä.

Suomen kielen lausetyypit sekä niille ominaisten ydinargumenttien eli subjektien ja objektien merkintä kuuluvat fennistiikan perinteisiin ydinaiheisiin, ja partitiivisubjekti on niiden joukossa erittäin keskeisellä sijalla. Vaikka lausetyyppien määrittelystä ja keskinäisistä suhteista on olemassa monia mielipiteitä, yhtä mieltä ollaan siitä, että subjekteja ja objekteja merkitään nominatiivilla, partitiivilla, genetiivillä sekä persoonapronominien ja *kuka*-pronominin taivutukseen kuuluvalla *t*-päätteisellä akkusatiivilla.

Tämä artikkeli on tutkimus suomen kielen lauseopin tutkimuksen ydinaiheisiin kuuluvien eksistentiaalilauseiden ja erityisesti niiden subjektinmerkinnän rajamailta. Tutkimuskohde muistuttaa partitiivisubjektia, mutta aiheena ei kuitenkaan ole partitiivi vaan siihen rinnastuva inessiivi. Tarkastelun ytimessä ovat esimerkkien (1a–c) kuvaamat lausetyypit, joita tarkastellaan rinnastamalla ne eksistentiaali- ja omistuslauseiksi katsottaviin lausetyyppeihin (2a–c), joiden partitiivimuotoista argumenttia on tapana luonnehtia joko subjektiksi tai eksistentiaalisubjektiksi, ns. e-subjektiksi.

- (1) a. Selityksissä löytyy.
b. Jarilla selityksissä löytyy.
c. Balilla temppeleissä löytyy.
- (2) a. Selityksiä löytyy.
b. Jarilla selityksiä löytyy.
c. Balilla temppeleitä löytyy.

Vaikka eksistentiaalilauseet ovat suomen kieliopin tutkituimpia vyyhtejä, esimerkkien (1a–c) kuvaamia lausetyyppejä ei liene aiemmin käsitelty. Lauseet eivät täytä tavanomaisia eksistentiaalilauseen kriteerejä eli niitä ei välttämättä ole syytäkään pitää eksistentiaalilauseina. Tässä artikkelissa tällaisia lauseita kutsutaan yksinkertaisesti mutta radikaalisti

inessiivisubjektillisiksi lauseiksi huolimatta siitä, että suomen kielioppiperinne ei tunne ajatusta inessiivisubjekteista.

Inessiivisubjektilliset lauseet ovat verraten harvinainen ilmiö, ja artikkelin päätarkoituksena on tarjota ensimmäinen empiirinen yleiskuvaus aiheesta. Vaikka suomen kielen lausetyypit sinänsä eivät vaikuta kokeneen yli satavuotisen tutkimushistoriansa aikana merkittäviä muutoksia, käsitykset ja mielipiteet yksittäisistä kysymyksistä ovat vaihdelleet. Tämän havainnoivan ja deskriptiivisen tutkimuksen lähestymistapa on tietoisesti teorianeutraali, jotta artikkelin päähavainnot tulevat olemaan helposti myös tulevien tutkijapolvien ymmärrettävissä. Ilmiön alkuperää ja historiaa koskevat kysymykset jäävät tutkimuksen ulkopuolelle: artikkeli kuvaa suomen inessiivisubjektia sellaisena kuin minä se edustuu kolmisenkymmentä vuotta kestäneen internetaikakauden teksteissä ja kielen nykypuhujien intuitioissa.

Johdantoa seuraava luku 2 esittää taustatietoja suomen eksistentiaalilauseiden tutkimushistoriasta. Luku 3 on empiirinen kuvaus inessiivisubjektillisista lauseista nykykieltä edustavien korpusten valossa. Luvussa 4 arvioidaan samantyyppisiä lauseita pienen kyselytutkimuksen avulla. Luvussa 5 esitetään yhteenvetona, että suomen kielessä on pitkään tutkittuja eksistentiaalilauseita muistuttava lausetyyppi, jonka eräänlaista subjektia koodataan kaikista muista suomen lausetyypeistä poiketen inessiivillä (*Jarilla selityksissä löytyy*, *Balilla temppeleissä löytyy*) eikä esimerkiksi partitiivilla (*Jarilla selityksiä löytyy*, *Balilla temppeleitä löytyy*). Inessiiviä käytetään vain harvojen verbien (*löytyä*, *piisata*, *riittää* ja *puuttua*) subjektina, mutta sillä ja partitiivilla on nähtävissä myös merkityseroja; tietyissä tapauksissa inessiivisubjektia voi pitää hieman yksiselitteisempänä.